

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

Р І Ш Е Н Н Я

До протоколу № 90
від 15 грудня 2021 року

Про проект Закону України
“Про внесення змін до Бюджетного кодексу України
щодо стимулювання інноваційної діяльності бюджетних установ”
(реєстр. № 5529 від 20.05.2021)

Комітет з питань освіти, науки та інновацій за дорученням Голови Верховної Ради України розглянув проект Закону про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо стимулювання інноваційної діяльності бюджетних установ (реєстр. № 5529 від 20.05.2021), поданий Кабінетом Міністрів України, та зазначає про таке.

Метою проекту законопроекту, як зазначено в пояснювальній записці до нього, є вдосконалення механізму державної підтримки інноваційної діяльності державних наукових установ (крім державних наукових установ оборонно-промислового комплексу), державних університетів, академій, інститутів за пріоритетними напрямками інноваційної діяльності.

Частиною третьою статті 60 Закону України “Про наукову і науково-технічну діяльність” передбачено, що

“3. Доходи, отримані у вигляді частини прибутку від діяльності господарського товариства (дивіденди), а також доходи, отримані від розпорядження частками (акціями) у статутних капіталах господарських товариств, отримані державною науковою установою, державним університетом, академією, інститутом, що повністю фінансується за рахунок коштів державного бюджету, є власними надходженнями такої наукової установи, закладу вищої освіти та використовуються ними на виконання своїх статутних завдань та виплату винагороди творцям об’єктів права інтелектуальної власності.”

“Проектом акта пропонується надати можливість державним науковим установам (крім державних наукових установ оборонно-промислового комплексу), державним університетам, академіям, інститутам власні надходження у вигляді дивідендів (доходу), нарахованих на акції (частки) господарських товариств у статутних капіталах яких є майнові права інтелектуальної власності, виключні майнові права на які належать державним науковим установам (крім державних наукових установ оборонно-промислового комплексу), державним університетам, академіям, інститутам зараховувати в наступних пропорціях:

- 30 відсотків – до доходів спеціального фонду державного бюджету;
- 70 відсотків – до доходів загального фонду державного бюджету”.

Національна академія правових наук України зазначає, що з прийняттям Законів України “Про наукові парки”, “Про освіту”, “Про наукову та науково-технічну діяльність” державні наукові установи (крім державних наукових установ оборонно-промислового комплексу), державні університети, академії, інститути отримали право спільно з інвесторами створювати суб’єкти господарювання з метою реалізації наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності.

Однак, доступного та ефективного механізму отримання прибутку від комерціалізації об’єктів інтелектуальної власності, результатів наукових досліджень у чинному законодавстві не передбачено.

НАПрНУ України звертає увагу, що відповідно до п. 15 ч. 1 ст. 2 Бюджетного кодексу України власні надходження бюджетних установ – це надходження, отримані в установленому порядку бюджетними установами як плата за надання послуг, виконання робіт та цільових заходів, гранти, дарунки та благодійні внески, а також надходження від реалізації в установленому порядку продукції чи майна та іншої діяльності. З огляду на це, вищевказані пропозиції суб’єкта законодавчої ініціативи мають право на існування.

У той же час пропонується зараховувати такі надходження в наступних пропорціях: 30 відсотків – до доходів спеціального фонду державного бюджету; 70 відсотків – до доходів загального фонду державного бюджету. На наше переконання, визначення таких пропорцій не в змозі забезпечити досягнення поставленої розробниками мети. Згідно з ч. 4 ст. 13 Бюджетного кодексу України власні надходження бюджетних установ отримуються додатково до коштів загального фонду бюджету і включаються до спеціального фонду бюджету. Отже, перерозподіл коштів, які надходять до спеціального фонду, в загальний фонд бюджету стане перешкодою у подальшій реалізації набутого такими суб’єктами права, адже фактично вони не зможуть використовувати на власні потреби кошти, отримані від наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності. Тож, перерозподіл коштів зі спеціального фонду до загального є недоцільним. Крім того, необхідно звернути увагу й на оформлення законодавчих пропозицій, оскільки має місце невідповідність тексту законопроекту та пояснювальної записки до нього.

НАПрНУ України зазначає, що законопроект не сприятиме стимулюванню інноваційної діяльності бюджетних установ, а отже – не може бути рекомендований до розгляду.

Національна академія наук України у своєму висновку зауважує про таке.

Законом України “Про наукову та науково-технічну діяльність” запроваджено спрощений порядок утворення бюджетними установами господарських товариств для використання об’єктів права інтелектуальної власності. Проте, у зв’язку з невиконанням положень зазначеного Закону щодо внесення змін до Бюджетного кодексу України стосовно віднесення дивідендів від діяльності господарських товариств до власних надходжень бюджетних установ та стовідсоткового зарахування їх до бюджету, вказана форми комерціалізації результатів досліджень на відміну, наприклад, від держав-членів ЄС, в Україні не отримала розвитку.

Проект Закону, яким передбачається зарахування до бюджетних установ лише 30% дивідендів від діяльності господарських товариств з перерахуванням іншої частини до бюджету суперечить частині третій ст. 60 та Прикінцевим положенням Закону України “Про наукову та науково-технічну діяльність”, а також практиці держав-членів ЄС, де університети, наукові установи мають можливість отримувати в повному обсязі дивіденди від діяльності створених ними стартапів.

Зазначений підхід не враховує потребу стимулювання в Україні вказаної форми трансферу технологій та нерозвинутість утворення бюджетними установами господарських товариств з метою використання об'єктів права інтелектуальної власності.

У зв'язку з цим НАН України пропонує передбачити зміни до законопроекту стосовно зарахування на рахунки державних наукових установ, державних університетів, академій, інститутів **ста відсотків чистого прибутку та дивідендів**, нарахованих на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах яких є державна власність.

Вчена рада Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського” підтримує віднесення 30 відсотків надходжень до спеціального фонду бюджету від дивідендів (доходів), нарахованих на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах, яких є нематеріальні активи (майнові права на об'єкти інтелектуальної власності), виключні майнові права на які належать державним науковим установам (кім наукових установ оборонно – промислового комплексу), державним університетам, академіям, інститутам.

Ці кошти будуть використані на організацію, в тому числі, основної діяльності цих господарських товариств.

Рада проректорів з наукової роботи закладів вищої освіти та директорів наукових установ Міністерства освіти і науки України не підтримує законопроект.

Підкомітет з питань науки та інновацій 13 грудня 2021 р. розглянув проект Закону реєстр. № 5529 та пропонує підтримати законопроект за умови врахування Комітетом з питань бюджету пропозиції Комітету з питань освіти, науки та інновацій до другого читання щодо зарахування до бюджетних установ 100% надходжень від дивідендів (доходів), нарахованих на акції (частки) господарських товариств, у статутних капіталах, яких є нематеріальні активи (майнові права на об'єкти інтелектуальної власності), виключні майнові права на які належать державним науковим установам (кім наукових установ оборонно – промислового комплексу), державним університетам, академіям, інститутам.

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, зважаючи на викладене, враховуючи інформацію голови підкомітету з питань науки та інновацій В. В. Колюха, **вирішив:**

1. Згідно з пунктом першим частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України “Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо стимулювання інноваційної діяльності бюджетних установ” (реєстр. № 5529 від 20.05.2021), поданий Кабінетом Міністрів України, за результатами розгляду в першому читанні прийняти за основу.

2. Направити це рішення до Комітету Верховної Ради України з питань бюджету.

3. Доручити секретаріату Комітету з питань освіти, науки та інновацій відслідковувати проходження проекту Закону України “Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо стимулювання інноваційної діяльності бюджетних установ” (реєстр. № 5529 від 20.05.2021), для того, щоб народні депутати України – члени Комітету могли подати відповідні правки до другого читання.

4. Контроль за виконанням рішення Комітету покласти на голову підкомітету з питань науки та інновацій Колюха В.В.

Голова Комітету

Сергій Бабак